

INCIPIT LIBER SEXTUS.

Noscunt tanta Patres cito robora non superari;
Hortantur socios, & contra robora robur
Accelerare parant, naves prius esse trahendas
Constituunt, & perficiunt hæc iussa libenter
Agmina cuncta: solum tracta tenere carinæ.
Inde duces Latii viciniùs addere castra
Festinando jubent, iussis paretur eorum.
Præfulis hospitium Petri de parte marina,
Non humilis, non alta nimis domus affuit, unde
Sæpiùs incæptum bellum spectare valebat.
Signoretus eam stridentibus inde Pyrenis
Ingressus tenuit prompta bonitate Sacerdos,
Hinc Vicedonne tuos armis, Gratiani, potentes,
Hinc quicumque manu pedibusve paratior esset,
Et crebros ictus tecum aspiciebat Obertus.
Juxta Pontificis tectum tentoria patrum,
Ut citius veniant ad eum, cum læpe vocentur.
Nobilitatis honor non longè densus habebat
Hospitium; fortes steterunt à fronte catervæ
Pisani populi, qui vitam duxit in armis
Totam, perpetuos solitus tolerare labores.
Huic non alior erat, non formidabilis æstus;
Hunc non grâdo ferox, non niximberq; movebant,
Hostes, & muros violentiùs aggredientem.
Hæc erat ingeniis spectanda Juventus & armis,
Ingluviem ventris nimiamque perosa quietem,
Noverat & brevibus submittere lumina somnis.
Ast equitum robusta manus non sparsa per agmen,
Sed juxta lævam fixit tentoria portam.
Talis ab æquorea facie porrectus utramque
Observat portam populus, Catalanicus heros,
Illius in medio murus tutissimus extat,
Namque vigor Latius dextra lævaque fedit,
Hospitiumque ducis retro vallabat, & ante.
Stat post Pisanos Cardunæ rector, & illinc
Plurima post illum quæ misit Gothica tellus
Agmina, quæ prædas potiùs quàm bella gerebant.
Ante duces reliquos sibi fecit castra Guidelmus,
Et dextrâ vicina magis quàm cætera portæ,
Juxta quem pariter sua cepit Balcius heros;
Atque Herbonensis domini post ista steterunt
Fulgentes acies, quas juxta Rusilienses:
Ampuriæ rector post omnes castra tenebat,
Et vallatus erat sola de gente suorum.
Hi silvas & rura petunt, armenta que multa
Direptosque greges, & quicquid germinat arvum,
Ad focias acies, converso tramite ducunt.
Lignea tecta trahunt, paleas ubi comperiuntur,
Arboreasque simul vulsas cum stipite frondes
Gothorum pedites, vel quos Provincia misit,
Mercibus ablatis discurrunt agmine toto,
Et venale facit quicquid dabat insula vulgo.
Pisani summis arcent conatibus hostes,
Hi que colendorum patrum præcepta secuti
Edificant geminas superantes omnia turres,
Mœnia de lignis, vulgo castella vocantur.
Altum surgit opus, sublimia culmina quarum
Aeris subeunt summis cum nubibus auras,
Offenduntque satis ducentes frigora ventos,
Astutusque magis nil fecit Dædalus arte.
Vimineæ crates ductæ de rure propinquo,
Multaque terga boum lateralibus quæq; tegebant.
Suppositis igitur postquam residere paratis,
Impulse graviter celeri molimine currunt.
Ut nubes quas fortè Notus violentior auctas,
Imbris ad cælum pluvioso turbine venit,
Quarum rura pedes cælus agitare cacumen,
Sæpiùs aspiciens, quæ currere quippe videntur.
Adstantes igitur multi mirantur euntes,
Qui similes nunquam potuerunt viribus arces

A Subdere, mox gemina subeunt testudine muros;
Et dum Martis erat creber, variusque tumultus,
Sæpe Mœabitæ violenti mœnibus urbis
Egrediebantur: trahit impetus egredientes,
Casus, & hos potiùs, quàm bellicus instruit ordo.
Utque Robertus eos audaci strenuitate
Motus vidit, ait, pro se certantibus auctor
Est Deus, & robur pro se pugnantibus auget.
Dixerat, & plures solus properavit in hostes,
Et partitur eos, simul & fugientibus instans,
Inter murales aditus pugnando reclusit.
Corruit hujus equus fovea, proli casus iniquus!
Protinus è sella se compulit ire regentem,
Hic clýpeo, jaculoque prius, mucrone deinceps
Pugnat, & Hectoreo decertans robore consul,
Sustinet innumeros damnis lætibus ictus
In se collatos, nudo quoque fortiter ense
Dimicat, & solus multorum robora sentit;
Dumque pluunt lapides, & tela cadunt super illi,
En lævam super cita figitur hasta papillam.
Non clýpeus, non obstiterat, lorica ruentem
Incarnare virum, facilem dimiserat hastam:
Accelerant raptumque ferunt de Marte propinqui,
Jam castella super defossi robora valli,
Implebant latas gemina testudine fossas,
Erigit antennam Balearis in arbore cura,
Castellis etiam quæ cernitur esse duobus
Altior, in summo cujus bellator habebat
Excelsum tutumque locum, velamina parvis
Plurima sublimem septenaque terga tenebant.
C Qualiter excellè spatiofa per æquora naves,
Sæpiùs ire solent piratica bella timentes.
Loricam tutam retinet, clýpeumque rotundum,
Et protectus erat cristata casside vertex,
Per triplices funes antennæ callidus usus
Vesani Mantum vacuas porrexit in auras,
Inque subiectas turres prolicere cautes,
Et lapidare viros, & mittere tela valebat.
Ardet in antennam pugnantum fortiter astus,
Atque duos funes cum falce recidit acuta,
Tertius antennam retinebat in aère funis,
Pertimuit Maurus, ne falsi caderet illum,
Invitus rueret, vel protraheretur ab unco.
Ergo velut moles de summis eruta faxis,
Per funem labens, dedit intra mœnia saltum.
D Grandia labentis fenserunt pondera palmæ.
Christicolæ gaudent, alacres dant agmina plausus
Admirata virum per inanes currere ventos.
Nutabant turres Baleæ, murique cadebant,
Quos fodiebat ovans toto molimine fossor,
Cui per quemque diem fulvum numisma dabatur.
Hos aries duplex de testudinibus actus
Et de castellis ictu graviore petebant.
E quibus artifices misunt super ardua pontes
Mœnia, cumque volunt, turres invadere possunt.
Per quadragenos passus & apertus & amplus
Introitus fuerat, centum fecere cohortes.
Cardinibus Boso de primis taliter unus
Inquit, & hæc monuit, monitis & verba notantur:
E Qui fines patrios, qui deseruere parentes,
Uxores, natos, & quicquid dulce videtur
Sensibus humanis, vos pro pietate fuistis.
Si pietatis amor vos cum mercede vocavit,
Cur pietatis honor non contra viscera fortes
Impietatis habet? Baleæ spectate Leonem,
Qui male tractat oves, & Christi dissipat agnos.
Spectat ab excelsis muris molimina nostra;
In cassum factas turres quoque credit & arces,
Et nos, & pariter subfannat cunctipotentem
Agminis auctorem, qui se se prætulit hujus
Ut vos informet: vos Egyptum spoliare.
En Pharaonis fratres fervire catenis
Cernitis, ultrices fragent hæc impia dextræ
Tar-